

УДК 330.322

*В.П. Пшенична,
аспірант кафедри «Фінанси», Донецький державний університет управління*

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

У роботі визначено основоположні принципи, завдання та функціональні напрями державної інвестиційної політики економічного зростання та запропоновано економічний механізм реалізації державної інвестиційної політики спрямований на економічне зростання.

In the article the fundamental principles, problems and functional directions of the state investment policy for the Ukrainian economic grows were defined; the economy mechanism of the state investment policy for the economic grows was proposed.

Ключові слова: *інвестиції, державна інвестиційна політика, інвестиційна конкурентоспроможність, інвестиційний потенціал, інвестиційний клімат.*

Keywords: *investment, state investment policy, investment competitiveness, investment potential, investment climate.*

ВСТУП

Одним із головних факторів, який затримує розвиток інвестиційної сфери в Україні, є відсутність чітко сформованих основ та критеріїв формування державної інвестиційної політики, що не дозволяє ліквідувати хаотичний потік інвестиційних ресурсів, що надходять з різних джерел та спрямувати його на вирішення задач економічного розвитку та забезпечити вирішення соціальних проблем.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Розроблення моделі реалізації державної інвестиційної політики економічного зростання України перш за все дасть можливість вирішити такі важливі задачі: створення механізму стимулювання надходження інвестицій різних джерел фінансування; досягнення мети існування досконалого інвестиційного середовища, в якому гармонізовані інтереси всіх учасників інвестиційного процесу, завдяки реалізації сприятливого механізму регулювання економічних процесів; забезпечити конкурентоспроможність національної продукції на світових ринках; досягти економічної безпеки та економічної стійкості держави.

РЕЗУЛЬТАТИ

Побудова інвестиційної моделі економічного зростання має будуватися на наступних основоположних принципах:

принцип системності: модель державної інвестиційної політики складає певну систему з взаємодією всіх її елементів (мети, задач, інструментів, очікуваних ефектів)

принцип узгодженості: при реалізації державної інвестиційної політики має бути узгодженість між соціальною, політичною, економічною та інвестиційною політикою, всі напрями державної політики мають бути націлені на реалізацію єдиної загальної мети;

принцип послідовності: послідовно сформоване дерево цілей, рух від досягнення допоміжних цілей до головної мети державної інвестиційної політики – економічного зростання країни, де допоміжними цілями можуть бути, по-перше – це створення сприятливого інвестиційного клімату, по – друге – збільшення обсягів інвестицій, по-третє – досягнення економічної рівномірності в розвитку регіонів;

принцип єдності: єдність в діях всіх органів влади, як державного, регіонального та місцевих рівнів, які задіяні в інвестиційному процесі, виконання цього принципу можливо шляхом створення органу, якому буде наданий особливий статус, що дозволяє здійснювати стратегічне планування, реалізацію та оперативний контроль на всіх етапах інвестиційного процесу. Спробою створення цього органу була організація роботи Державного агентства з інвестицій та розвитку, але йому не надано спеціальних повноважень впливу на виконавчі органи влади, контролю за виконанням інвестиційного процесу в потрібному державі руслі, ця організація виступає в ролі лише координатора інвестиційного процесу та як допоміжний елемент реалізації державної інвестиційної політики;

принцип забезпечення ринкової конкурентності: відбір приватних партнерів для держави на конкурсній основі, з урахуванням всіх їх конкурентних переваг, а не надання переваги тим чи іншим організаціям на корупційній основі, що призводить до реалізації інвестиційної політики в інтересах окремих галузей та в збиток інших. Допомогою вирішення цього принципу буде його поєднання з наступним;

принцип інформаційного забезпечення або публічності та прозорості інвестиційних проектів, що проводяться: виявляється в повному, своєчасному наданні необхідної та достовірної інформації учасникам інвестиційного процесу, встановленню чітких, прозорих та стабільних правил в реалізації інвестиційних програм, що сприятиме зростанню довіри до державних органів задіяних в інвестиційному процесі і як наслідок зростанню ефективності інвестиційної політики;

принцип збалансованості бюджетних зобов'язань та їх ресурсного забезпечення, без цього принципу не можливо створити довіри до державної влади у приватних партнерів. Державою повинні надаватися гарантії (такі як гарантії від змін законодавства, гарантії збереження встановлених пільг на заохочення інвесторів

у довгостроковій перспективі, гарантії компенсації та відшкодування збитків, включаючи втрачений прибуток та моральну шкоду, надання гарантій на випадок припинення інвестиційної діяльності та розірвання контрактів за бажанням держави), але всі ці гарантії мають бути підкріплені, в державі повинні створюватися відповідні фонди, які б могли надати ресурсне забезпечення у разі потреби;

принцип гнучкості, який базується на необхідності коректування інвестиційної політики на тій чи іншій стадії її реалізації з метою оперативності здійснення доцільних заходів.

Загальними функціональними напрямами реалізації державної інвестиційної політики мають бути наступні (рис. 1.)

Рис.1. Функціональні напрями державної інвестиційної політики економічного зростання

До першого напряму належить безпосередня участь держави в інвестиційному процесі, яка проявляється в прямому фінансуванні або участі в фінансуванні інвестиційних програм, головною метою цього має бути вкладення інвестиційних ресурсів в найбільш ефективні та стратегічні проекти, контроль за їх виконанням та функціонуванням.

До другого функціонального напряму належить вивчення ринку пропозицій інвестиційного капіталу, виявлення та знаходження потенційних інвесторів, що будуть здатні вкласти кошти в інвестування державних проектів, створення відповідних умов для мотивації потенційних інвесторів в інвестуванні коштів саме в ті напрямки, котрі є найбільш потрібні та пріоритетні для держави саме в цій економічній ситуації (залучення інвестицій в визначені галузі або спрямування їх в пріоритетні території).

Третій функціональний напрямок спрямований на мінімізацію ризиків та максимізацію позитивних наслідків діяльності приватних інвесторів, створення максимально сприятливого середовища для реалізації ефективної інвестиційної діяльності, надання необхідних інформаційних послуг, підтримки та державних гарантій, що дозволить забезпечити зростання прибутків підприємств з інвестиційним капіталом, збільшення надходжень до бюджетів та покращення соціальної інфраструктури.

Для реалізації трьох зазначених напрямів необхідно реалізувати наступні основні заходи, що допоможуть досягти запланованої мети – економічного зростання:

створення єдиного державного мегарегулятора інвестиційного процесу, який буде скоординувати дії всіх органів виконавчої влади, які задіяні в реалізації, контролі, матеріальному, технічному та інформаційному процесі, діяльність установи такого типу дозволить застосовувати єдиний підхід до регулювання діяльності інвестиційного ринку;

підвищення ефективності використання бюджетних інвестиційних ресурсів, шляхом раціонального відбору та реалізації цільових програм, розробки інвестиційних проектів, які забезпечують узгодження інтересів підприємств, інвестиційних інститутів та держави, шляхом посилення державного контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних інвестицій;

подолання диспропорційності та нерівномірності економічного розвитку регіонів України та їх інвестиційної привабливості, шляхом направлення інвестиційних потоків в необхідне русло;

забезпечення балансу всіх видів інвестиційних ресурсів, яке буде базуватися на збільшенні питомої ваги власних коштів підприємства, пошуку можливостей використання бюджетних коштів з метою реалізації стратегічно важливих проектів та за допомогою використання практики державно-приватного партнерства;

збільшення конкурентоспроможності національної продукції на світових ринках, як ключового компоненту економічного зростання країни, завдяки впровадженню інноваційних технологій, новітніх наукових розробок, аналітично-технічних досліджень, при створенні ефективного законодавчого захисту прав інтелектуальної власності, стимулюванні інноваційного розвитку промислових підприємств та вживання запобіжних заходів щодо вироблення продукції, яке потребує ресурсовитратних, енергоємних та екологічно небезпечних застарілих технологій;

формування ефективної інформаційної системи, яка б дозволяла потенційним інвесторам точно уявляти розміри інвестування, та створення прозорих бар'єрів входу на інвестиційний ринок;

удосконалення та завершення процесу формування необхідної законодавчої бази інвестиційного процесу, яка дасть можливість створити дієву інвестиційну інфраструктуру та привабливе середовище для реалізації інвестиційних проектів;

створення повноцінної інвестиційної інфраструктури, шляхом державного забезпечення ефективного функціонування інвестиційних компаній;

модернізація ринків капіталу, реформування депозитарної та біржової системи, шляхом консолідації всіх існуючих бірж та інших організаторів торгівлі, що дозволить забезпечувати мінімальні системні ризики, сприятиме тісній взаємодії організаторів торгівлі з централізованою депозитарною системою;

реструктуризація банківської системи, як ефективної системи трансформації заощаджень в інвестиції;

підвищення ефективності діяльності антимонопольних органів, оскільки спостерігається створення монополій у будівництві та енергетиці, водночас укрупнення експортноорієнтованих компаній у металургійній та хімічній галузях дозволило б їм знизити витрати і посилити вплив на формування світової ціни на їх продукцію;

активізація міжнародного інвестиційного співробітництва, сприяння залученню додаткових іноземних інвестиційних джерел, інтеграція України у науково-технічний та інноваційний світовий простір.

Специфіка зазначених заходів, які мають бути реалізовані для активізації інвестиційного процесу, впливає на форми участі держави в інвестиційному процесі. При недостатності державних джерел фінансування, з'являється необхідність формування сприятливого інвестиційного середовища для приватних інвесторів та створенні інвестиційних фондів шляхом удосконалення податкової, амортизаційної, грошово-кредитної політик. При цьому держава повинна

спрямовувати інвестиційні потоки як державної так і приватної власності на підтримку та розвиток пріоритетних та стратегічних галузей.

За таких умов, держава виступає у якості двох учасників: прямого учасника інвестиційного процесу, який вкладає та інвестує власні кошти з метою отримання максимального прибутку для наповнення бюджету та покращення соціального становища у країні та учасника, який регулює, координує та контролює приватні інвестиційні потоки, спрямовує їх в більш доцільне для держави русло, тому місце держави в інвестиційному процесі буде виглядати таким чином (рис.2).

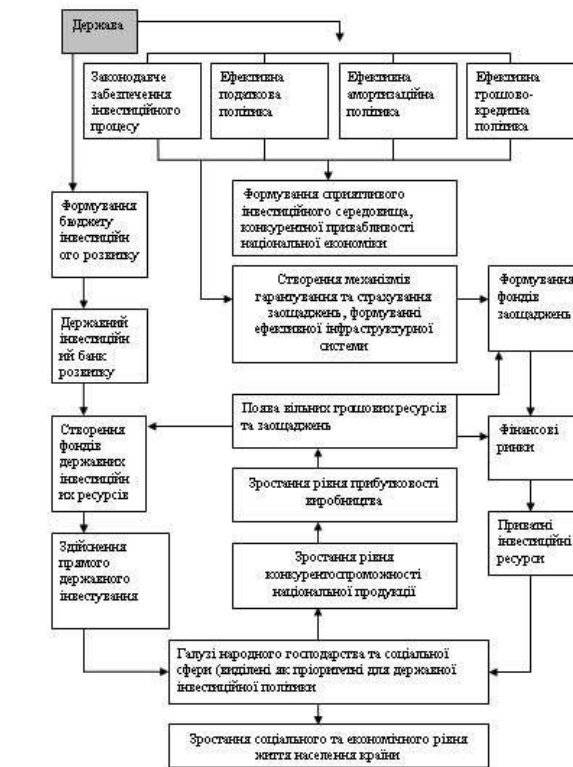

Рис.2. Напрямки участі держави в інвестиційному процесі

В якості учасника інвестиційного процесу як регулятора, держава повинна враховувати не тільки власні інтереси, а й інтереси приватних учасників, для цього вона повинна:

- вдосконалювати систему захисту прав інвесторів, в тому числі інтелектуальної;
- надавати відповідну державну підтримку;
- розвивати та запроваджувати належну практику корпоративного управління.

Головні завдання держави, щодо інвестиційної діяльності на сучасному етапі повинні бути пов'язані з вирішенням таких проблем:

- підвищення привабливості національної економіки;
- відновлення інвестиційного потенціалу та розвиток внутрішніх інвестиційних можливостей країни;
- зміцнення кредитно-фінансового потенціалу інвестиційної діяльності;
- підвищення ефективності інвестиційної діяльності держави й удосконалення механізмів її фінансування;
- збільшення інвестиційних коштів за рахунок іноземних інвесторів, оскільки внутрішніх фінансових ресурсів недостатньо, а банки не можуть упоратися з обов'язками трансформування заощаджень населення в інвестиції.

Визначення загальних напрямів державної інвестиційної політики дозволяє перейти до її систематизації та структуризації, які виступають, як основоположний елемент результативності інвестиційної політики та дозволяє установити загальні напрями, просування за якими спричинить економічне зростання.

При розробці моделі реалізації інвестиційної політики економічного зростання використовуємо всі зазначені вище основоположні принципи, які дозволяють розглядати інвестиційну політику як єдність взаємопов'язаних компонентів: мети, існуючих обмежень, інструментарію, очікуваних результатів.

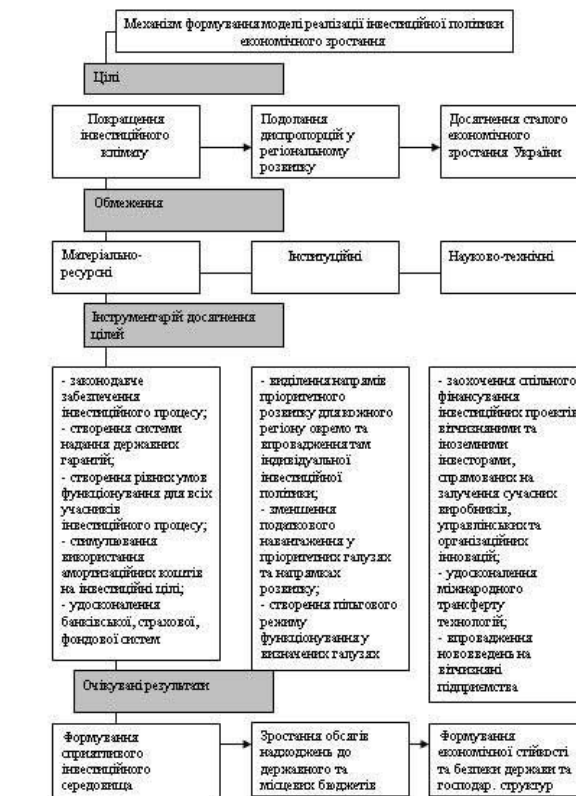

Рис.3. Механізм формування моделі реалізації державної інвестиційної політики економічного зростання.

ВИСНОВКИ

Головною метою реалізації державної інвестиційної політики на сучасному етапі визнано – економічне зростання України, що є можливим лише за умов активізації приливу коштів у пріоритетні галузі, які мають забезпечувати прогресивні технологічні зміни в промисловості та модернізувати технічний стан виробництва. При реалізації системної державної інвестиційної політики досить важливим є її узгодження на регіональних та муніципальних рівнях, на яких мають враховуватися перспективи розвитку територіальних одиниць з їх специфічними особливостями. На державному рівні повинні постійно здійснюватись заходи підтримки найбільш перспективних галузей, забезпечуватись збалансованість розвитку економіки та перехід її до нового якісного стану з найменшими витратами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крейдич І. М. Державне регулювання інвестиційної діяльності / І. М. Крейдич // Економіка та держава – 2007. – С. 20-23.
2. Крейдич І.М. Формування економічної моделі реалізації інвестиційної політики розвитку промислового потенціалу України [Електронний ресурс] / І.М. Крейдич // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_2/Kreydich_209.htm.
3. Палиця С. В. Досвід і проблеми у інвестиційній політиці України / С. В. Палиця // Інвестиції: практика та досвід – 2008. - № 18. – С.14-15.
4. Покотило Т.В. **Форми, методи та інструментарій державного регулювання інвестиційної діяльності на регіональному рівні** [Електронний ресурс] / Т.В. Покотило // Актуальні проблеми державного управління – 2009. - № 2(36). – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2009-2/doc/2/11.pdf>.
5. Яцків Я.С. Актуальні завдання держінвестицій на сучасному етапі економічного розвитку країни / Я.С. Яцків, Б.М. Падучак// Інвестиції та інноваційний розвиток – 2009. - №4. – С.8 – 11.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2010 р.

3313 poligrafua 5599 PORT bigmir.net 5536 3221 ТОВ "ДКС Центр"